

's-Hertogenbosch

Collegevoorstel

Registratienummer **15574292**
Collegevergadering **14 november 2023**

Onderwerp **Samenwerkingsovereenkomst 'Van Gogh Nationaal Park 2024-2028'**

Met de samenwerking in het Van Gogh Nationaal Park heeft het college een extra instrument met een (inter)nationale uitstraling in handen om haar ambities op het gebied van natuur, landschap, klimaatadaptatie, cultuur en recreatie kracht bij te zetten.

Besluit

1. *Het college stemt in met de Samenwerkingsovereenkomst 'Van Gogh Nationaal Park 2024-2028', vooralsnog voor 2024 en bij toekenning van de status Nationaal Park gelijkblijvende jaarlijkse bijdrage ook voor 2025-2028.*
2. *Het college mandateert wethouder Ralph Geers om de samenwerkingsovereenkomst te ondertekenen.*

www.s-hertogenbosch.nl
Correspondentie-adres: Postbus
12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch
KvK nr 17278704

's-Hertogenbosch

www.s-hertogenbosch.nl
Correspondentie-adres: Postbus
12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch
KvK nr 17278704

Aanleiding

De huidige samenwerkingsovereenkomst 'Van Gogh Nationaal Park' SOK-2 verloopt op 31 december 2023 en de Stichting Van Gogh Nationaal Park heeft een verzoek ingediend om een nieuwe samenwerkingsovereenkomst 'Van Gogh Nationaal Park 2024-2028'.

Het Van Gogh Nationaal Park (Van Gogh NP) staat aan de vooravond van de toekenning van de status 'Nationaal Park'. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft op 16 juni 2023 het nieuwe Beleidsprogramma Nationale Parken (2024-2030) aan de Tweede Kamer gestuurd en daarvoor ook de financiële middelen vrijgemaakt. Op 7 september jl. heeft de Vaste Kamercommissie LNV dit behandeld, zodat het Ministerie nu de Beleidsregel Nationale Parken kan opstellen.

Aangezien pas in de loop van 2024 – buiten de looptijd van de huidige samenwerkingsovereenkomst - duidelijkheid komt over de toekenning van de status en de bijbehorende financiële bijdrage van LNV, wordt door alle Nationale Parken en het Ministerie 2024 beschouwd als een overgangsjaar. De voorliggende SOK 2024-2028 is in beginsel gericht op een meerjarige samenwerking. Als partners bevestigen we met de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst de intentie om meerjarig als partner te participeren, maar we leggen ons financieel vooralsnog alleen vast voor 2024.

Beoogd doel

De samenwerking in het Van Gogh Nationaal Park (Van Gogh NP) biedt ons een verbindend lobby- en public relations instrument om een aantal ambities uit het bestuursakkoord op het gebied van natuur, landschap, klimaatadaptatie, cultuur en recreatie dichterbij te brengen.

Als partners binnen het Van Gogh NP werken we samen aan het landschap van de 21e eeuw. Het primaat ligt weliswaar op natuur en landschap met een meerwaarde voor het ecologisch, economisch en sociaal kapitaal van de

streek. Maar staat ook in verbinding met de grote maatschappelijke opgaven van gemeente en regio, zoals het verbeteren van de biodiversiteit, ruimte voor klimaatadaptatie, de transitie land- en tuinbouw, de opgaven voor nieuwe woon en werkgebieden, de energietransitie en het vormgeven van de circulaire economie. De ambitie van de gezamenlijke partners is erop gericht dat Brabant op de lange termijn zijn toppositie behoudt en verder uitbouwt.

Het Van Gogh NP is niet alleen een gebied, maar vooral ook een samenwerkingsconcept en beweging voor een integrale gebiedsontwikkeling door overheden, natuur- en maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en de agrarische sector. Het biedt ruimte voor experiment en is een katalysator voor innovaties. Het is helpend aan en treedt niet in plaats van de bevoegdheden van overheden. We beogen niet een museumlandschap, maar een samenwerkingsvorm en leidraad om te werken aan een hoogwaardig landschap van de toekomst. Een mooie, gezonde en groene leefomgeving, geïnspireerd door het lef en de verbeeldingskracht van Vincent van Gogh. Met prachtige natuur en vitaal boerenland midden in een economisch krachtige regio. Met groen tot in het hart van steden en dorpen.

Relevante besluitgeschiedenis

Als college hebben we eerder ingestemd met de:

- samenwerkingsovereenkomst 'Van Gogh Nationaal Park in oprichting' (SOK-1) op 8 oktober 2019.
- samenwerkingsovereenkomst 'Van Gogh Nationaal Park' SOK-2, 23 februari 2021, registratienummer 10802852.

Argumenten

1.1. De samenwerking in een Nationaal Park heeft een meerwaarde als public relations en lobbyinstrument voor lokale en regionaal gedeelde opgaven.

De collectieve ambitie zorgt ervoor dat we massa maken en daardoor als regio, maar ook als gemeente beter zichtbaar worden. Dat versterkt het vestigingsklimaat en zorgt voor agendering op nationaal en internationaal niveau. Daardoor wordt het geheel meer dan de som der delen en opent deuren waar alle partners ook individueel van profiteren. Denk bijvoorbeeld aan extra beleidsruimte óf extra cofinanciering door toegang tot fondsen en budgetten, bij het rijk en in Europa, en de kracht van een sterk merk. Niet participeren betekent dat we hierop ook niet meer kunnen meeliften.

1.2. De nieuwe focus in thema's en programma in Jaarplan 2024 en de doorkijk naar 2028 sluiten aan op de doelen in het Bestuursakkoord.

Het bijgevoegde Jaarplan 2024 – Bijlage 2 – anticipeert op een nieuw te schrijven Meerjarenplan 2024-2028, die wordt opgesteld nadat er duidelijkheid is over toekenning van de status en de financiële bijdrage van LNV. In het Jaarplan 2024 wordt voortgeborduurd op de koers van het Meerjarenplan 2021-2023, maar zijn ook nadrukkelijk nieuwe accenten aangebracht door het Strategisch Partneroverleg op basis van de Evaluatie 2021-2023. De focus verschuift naar het realiseren van tastbare resultaten door uitvoering van vijf projecten en programma's op prioritaire thema's. De extra inzet op het prioritaire thema 'Brabant behagen' (Programma Groenblauwe Dooradering), waarin het terugbrengen van landschapselementen (zoals heggen, houtwallen, kleine bosjes, bloemrijke akkerranden, natuurvriendelijke oevers) centraal staan, sluit aan bij onze Brede Vergroeningsstrategie in het Bestuursakkoord. Meer kwalitatief groen draagt bij aan klimaatbestendigheid doordat onder andere het water vasthoudt, hittestress beperkt en de biodiversiteit versterkt. Daarnaast zien we kansen om met de prioritaire projecten op het gebied van 'duurzaam toerisme' (netwerk van

wandelpaden over boerenland) en het 'vergroenen van bedrijventerreinen' (vergroenen tot in de stad) waardevolle aanknopingspunten voor onze doelen in het Bestuursakkoord. Denk hierbij aan een prettig woon-, leef- en vestigingsklimaat en slim inspelen op de gevolgen van klimaatverandering.

1.3. Het Van Gogh thema voegt een nieuwe identiteitsdrager toe aan de waardevolle relatie van onze stad met omliggende landschap.

Kenmerkend voor 's-Hertogenbosch is de nabijheid en de verwevenheid van de stad met het omliggende landschap. Die vullen elkaar aan en kunnen niet zonder elkaar. De identiteit van de stad ligt voor een belangrijk deel in het omliggende landschap en draagt in sterk mate bij aan de woonaantrekkelijkheid, het economisch vestigingsklimaat en de recreatieve aantrekkingskracht. De binding met het Van Gogh landschap spreekt op het nationale en internationale podium tot de verbeelding en vormt met de historie van Jheronimus Bosch een sterk tweespan voor een onderscheidende culturele

identit

eit. De stad 's-Hertogenbosch is daarnaast een natuurlijke poort voor het VGNP. Voor de Brabantse werken van Van Gogh moet je in het Noord-Brabants museum zijn en 'drie stappen verder' sta je in Het Bossche Broek en de Gement letterlijk midden in het landschap van Van Gogh. Aan de Zuidwal geven niet alleen de stad en het landschap elkaar de hand, maar ook Jheronimus Bosch en Vincent van Gogh.

1.4. De samenwerking kenmerkt zich door een integrale en gebiedsgerichte aanpak met een breed draagvlak en actieve betrokkenheid van partners in aansluiting op onze ambities voor een moderne overheid.

Van Gogh Nationaal Park is een brede beweging van overheden, organisaties, instellingen, bedrijfsleven en toerisme in Brabant. Samen met inwoners en burgerinitiatieven zetten we ons in voor de versterking van de natuur en het landschap. Met groen tot in het hart van steden en dorpen én met vitaal boerenland midden in een economisch krachtige regio. In onze ambities voor een moderne overheid zetten we in op samenwerking met medeoverheden en andere relevante partners. Wij staan als 's-Hertogenbosch voor grote opgaven die we niet alleen kunnen oppakken. We moeten onze samenwerkingsverbanden benutten om samen sterker te staan. Met een krachtig en gerichte lobby willen we onze opgaven beter agenderen bij de provincie, het rijk en Europa en zoeken we naar de koppeling van agenda's en investeringen.

Kanttekeningen en risico's

1. De status van Nationaal Park en de financiële middelen worden pas in 2024 door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit toegekend.

De SOK 2024-2028 is gericht op een meerjarige samenwerking. Aangezien de statustoekenning door LNV medio 2024 wordt verwacht, bevestigen wij als partners met de ondertekening van deze SOK de intentie om meerjarig als partner te participeren, maar leggen wij ons financieel vooralsnog alleen vast voor 2024, door de bijdrage 2023 te continueren. Artikel 7 van de samenwerkingsovereenkomst biedt een ontbindende bepaling in het geval de status niet of anders wordt toegekend om per 1 januari 2025 op te zeggen. De bepaling in artikel 5.4 van de SOK 2024-2028 ziet er daarnaast

op toe dat in 2024 een tussentijds financieel heroverwegingsmoment is om te besluiten over de meerjarige bijdrage 2025 t/m 2028, danwel deze te beëindigen. Dit tussentijdse moment wordt in het derde kwartaal 2024, of zoveel eerder als de beslissing op de statusaanvraag en de financiële bijdrage van LNV bekend is, geagendeerd, in combinatie met het Meerjarenplan 2024-2028. Bij toekenning van de status Nationaal Park en gelijkblijvende jaarlijkse bijdrage verbinden we ons ook voor de periode 2025-2028.

2. De Provincie Noord-Brabant lijkt in haar nieuwe bestuursakkoord een stap terug te willen zetten bij de structurele ondersteuning van het Van Gogh Nationaal Park.

In het nieuwe bestuursakkoord van de Provincie Noord-Brabant (PNB) is de volgende passage opgenomen met betrekking tot nationale parken, waaronder het Van Gogh Nationaal Park in oprichting: *'We waarderen de initiatieven van publieke en private partijen met betrekking tot deze Nationale Parken en geoparken. We zien hierbij echter geen extra rol weggelegd voor de provincie. Dat biedt ons ruimte om prioriteit te geven aan het natuurherstel in Natura 2000-gebieden. Samen zorgen we zo voor de natuur in Brabant.'* Uit een bestuurlijk overleg naar aanleiding van het nieuwe bestuursakkoord tussen de stichting en de PNB lijkt voorsnog dat de PNB de samenwerkingsovereenkomst wil continueren, maar enkele voorbehouden maakt ten aanzien van de financiële ondersteuning. Daarvoor moet de integrale afweging in het kader van de provinciale Perspectiefnota worden afgewacht. Hetzelfde geldt ook voor de financiële bijdrage aan initiatieven in Van Gogh NP. De PNB zal integraal afwegen op welke wijze en op welk financieel niveau ze bij initiatieven betrokken wil blijven. Voor 2024 kan de huidige partnerbijdrage gecontinueerd worden, mits het College van Gedeputeerde Staten daarmee instemmen. De eerder aangehaalde bepaling in artikel 5.4 van de SOK 2024-2024 biedt de mogelijkheid om de samenwerkingsovereenkomst te beëindigen als de partnerbijdrage hoger is dan in 2024, bijvoorbeeld ook als de PNB besluit tot een lagere of geen financiële bijdrage.

3. De doelen in de samenwerkingsovereenkomst treden nooit in de plaats van de eigen rollen, taken of bevoegdheden.

De samenwerkingsovereenkomst is geen keurslijf, maar een manier van werken vanuit gedeelde waarden en ambities. De partijen houden hun eigen rollen, taken en bevoegdheden. Het uitgangspunt voor de samenwerking is dat elke

ontwikkeling in het Van Gogh NP bijdraagt aan de kwaliteit van natuur, landschap en biodiversiteit in de omgeving, en dat partners elkaar daarop uitdagen en inspireren.

Financiën

Partners dragen gezamenlijk (de verantwoordelijkheid voor) de structurele kosten ten behoeve van het kunnen functioneren van de diverse gremia in de governance Van Gogh NP. De begroting en de verdeelsleutel voor deze kosten voor 2024 zijn opgenomen in bijlage 3 van de samenwerkingsovereenkomst. Als één van de vijf participerende Brabantse steden betreft dit voor ons een maximale bijdrage van € 30.000,- inclusief BTW voor het jaar 2024 en indien dit niet wijzigt en de status van Nationaal Park wordt toegekend ook voor de jaren 2025-2028. Zie ook toelichting onder volgnummer 1 van 'kanttekeningen en risico's'. We vinden dekking binnen de programma's 'Openbare ruimte, water en groen' en 'Verstedelijking en wonen' ieder voor de helft. De ambtelijke inzet voor de uitvoering van deze overeenkomst past binnen de bestaande formatie. Evenals in de voorgaande samenwerkingsovereenkomsten (SOK-1 en SOK-2) is er voor de overheden geen sprake van deelnemingen.

De kwalificatie 'maximaal' in de bijdrage betekent dat de jaarlijkse bijdrage ook lager kan uitvallen, indien er meer of hogere inkomsten zijn dan verwacht. Echter nooit meer, zonder hier opnieuw besluitvorming over moet plaatsvinden. Indien het maximaal aangevraagde budget van het Ministerie van LNV niet of lager wordt vastgesteld, kan het jaarplan 2024 conform voorstel worden uitgevoerd. Met het budget van met Ministerie van LNV kunnen extra of meer van de reeds begrote activiteiten worden opgepakt. Het daadwerkelijk beschikbaar komen van deze middelen is afhankelijk van de besluitvorming door de gezamenlijke provincies in het Interprovinciaal Overleg (IPO) later in november. Het Parkbureau informeert de partners hier zo spoedig mogelijk over.

De structurele kosten voor de governance, inclusief de taken van het Parkbureau, hebben betrekking op apparaatslasten (bestuurskosten en personeelskosten Parkbureau, waarbij ook uren t.b.v. activiteiten gericht op uitvoering) en programmalasten (kosten voor lobby, PR en communicatie, netwerkbijeenkomsten, afstemming met en tussen (streek)netwerken en gebiedsprojecten, dienstverlening aan en facilitering van initiatiefnemers, ondernemers, gidsen en vrijwilligers). In het Jaarplan 2024 zijn de taken, verantwoordelijkheden en de beoogde resultaten van het Parkbureau duidelijk beschreven.

Duurzaamheid

Het verlengen van een samenwerkingsovereenkomst heeft in enge zin geen directe relatie met duurzaamheid. Op inhoudelijk niveau worden op basis van de samenwerking echter diverse projecten en programma's vormgegeven en uitgewerkt die een bijdrage leveren aan duurzaamheid in brede zin. Denk hierbij aan een verbeteren van de biodiversiteit en door de aanleg van nieuwe groenstructuren ten gunste van de instandhouding van het natuurlijk systeem. Of het creëren van de juiste voorwaarden voor nieuwe verdienmodellen voor agrariërs passend binnen de mogelijkheden die bodem, water, landschap en natuur bieden.

Participatie en communicatie

De ceremoniële ondertekening door alle partners, met publiciteit, is voorzien op 30 november 2023, tijdens de bijeenkomst van alle partners tijdens het Atelier Van Gogh NP. Deze bijeenkomst vindt deze keer plaats in het westelijk deel van het Van Gogh NP, uitnodiging en locatie volgen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,

De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

www.s-hertogenbosch.nl
Correspondentie-adres: Postbus
12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch
KvK nr 17278704

's-Hertogenbosch

drs. B. van der Ploeg

drs. J.M.L.N. Mikkers

www.s-hertogenbosch.nl
Correspondentie-adres: Postbus
12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch
KvK nr 17278704

's-Hertogenbosch

Bijlagen

1. Samenwerkingsovereenkomst Van Gogh Nationaal Park 2024-2028
 2. Activiteiten/Jaarplan 2024
-

Registratienumme r	pm
Portefeuillehouder	R.J.J. Geers
Sector/Afdeling	/SO/STRAT
Inlichtingen	Ven van de j.vandeven@s-hertogenbosch.nl

www.s-hertogenbosch.nl
Correspondentie-adres: Postbus
12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch
KvK nr 17278704